

אגף חברה וקהילה
המחלקה לתרבות
ותרבות תורנית

דת הבית - קול יהודה

פסח האחלקה לתרבות תורנית בעריכת: הרב נחום גמליאל

עלון מס' 563 – פרשת ויקהל פקודי שבת החודש תשפ"א

לקח מהפרשה:

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ" (לה, ב')

כמו שבת המקדש נבנה במקום המקודש ביותר בארץ, כך השבת הינה המקדש שבזמן. מכאן מתבקשת המסקנה: מקום קדוש דורש שיוטלו סייגים ומגבלות על הבאים בשעריו. לדוגמה, ההלכה מלמדת שלאדם טמא אסור להיכנס למקדש, וכמו כן, אין להכניס חולין לעזרה. מגבלות אלו מתבקשות מעצם קדושת המקום. באותה מידה דורש המקדש שבזמן, שלא הכל יהיה מותר בו. קדושת השבת מחייבת שלא לפגוע בה על ידי עיסוקים מתחום החולין.

התורה כותבת: **"אך את שבתותי תשמורו, כי אות היא ביני וביניכם"** (שמות ל"א, י"ג). בשבתה ממלאכה בשבת כלולה עדות. השבת מעידה על אמונתו של עם ישראל בבריאת העולם על ידי ה'. כשם שברא ה' את העולם בשישה ימים ושבת ממלאכה ביום השביעי, כך נוהגים גם אנו. השבת גם מעידה על החיבה הגדולה שרחש הקב"ה כלפי עם ישראל, כשהנחיל לו את יום מנוחתו, את יום השבת.

לנוכח העובדה שנשמתה של השבת היא העדות החיובית שבה, מובן היטב מדוע היא אינה נדחית אפילו לצורך בנין המשכן. התורה מלמדת אותנו כי "מקדש המקום" אינו יכול להיבנות על חשבון "מקדש הזמן".

דברים אלו יובנו על פי האמור בהמשך הפסוקים אודות השבת: **"ביני וביני בני ישראל את העולם"** (פסוק י"ז). כלומר, חשיבותה של השבת נובעת גם מעובדת היותה אות בין הקב"ה לבין ישראל. הביטוי "אות" מופיע בתורה רק ביחס למצוות בודדות בלבד. הוא מצביע על חשיבות מיוחדת שמעניקה התורה לאותן מצוות.

מכיוון שהשבת היא אות ברית בין ה' לבין כל יהודי, לכן, חילול השבת הינו הפרת ברית וניתוק הקשר עם הבורא. מאמר חז"ל: **"כל המחלל את השבת כאילו כפר בכל התורה כולה"**, מבטא אף הוא רעיון זה.

הבה נמחיש נושא זה באמצעות משל ידוע: בעל חנות קובע שלט פרסום מעל דלתו. בשלט זה, מוסבר באותיות גדולות מה טיבה של החנות. השלט גם מעיד שהעסק פעיל. אם השלט הוסר, מעיד הדבר שבעל העסק סגר את עסקו.

השבת אות היא בין בורא העולם לבין עמו ישראל. השבת מעידה על הברית שנכרתה בין הקב"ה לבין עמו ישראל. גם אם אירע שיהודי עבר חס ושלום על אחת ממצוות התורה – עדיין הברית קיימת, השלט עדיין לא הוסר. כל עוד שומר היהודי את השבת, עדיין הוא בעל העסק.

לעומת זאת, אם מחלל הוא את השבת, מעיד הוא על עצמו שנשמתו שוב אינה מקיימת את עסקיה עם בורא העולם. על פי דברים אלו נבין את דברי חכמינו, שהובאו לעיל, שכל המחלל את השבת, כאילו כפר בכל התורה כולה. חילול שבת הוא ניתוק ממורשת היהדות, יש בו מעין הכרזה על הפרת הברית עם ה' ועל נטישה של דרך המצוות לכל אורכה. ומאידך שמירת השבת צופנת בחובה קשר עמוק עם הבורא, מרוממת את שומר השבת ומגדילה את מעלתו הרוחנית.

(עפ"י פרשה ופרשה)

פינת ההלכה

מהלכות פסח

א: למרות שאפשר למכור חמץ לגוי, כשאפשר - מומלץ לצרוך את כל החמץ שבבית עד פסח.
ב: מומלץ 'למכור חמץ' גם למי שלא משאיר חמץ בבית, בגלל מוצרים שיש בהם חשש תערובת חמץ, ומניות במפעלים שמייצרים חמץ. (בקרנות פנסיה...)

ג: במוצאי שביעי של פסח הרב קונה שוב את החמץ מהגוי, ואפשר אז לאכול ממנו.
חשוב: אפשר לחתום על ההרשאה כבר מראש חודש ניסן עוד לפני שסוגרים את החמץ לפסח. מי שלא יכול לחתום בעצמו, ימנה שליח שיחתום בשמו.
כדאי לא לדחות את המכירה לרגע האחרון.
אחרי פסח אסור לאכול או ליהנות מחמץ של יהודי שלא נמכר לגוי, גם אם היה מכוסה ונעול.

חכמת חיים / שימחה

'פניסיון הוא אב - אם הוא לא אלה מיוקפי'

תשובות לשאלות של קוראים...

שאלה: אנו נשואים 10 שנים ובסך הכול מסתדרים יפה, בשנתיים האחרונות אנו במצוקה כלכלית, מה שמעיב וגורם למריבות. איך יוצאים מזה? **תשובה:** לא פרטת אבל אענה באופן כללי. לבעיה זו יש שני צדדים. פתרון גשמי ופתרון רוחני. הפתרון הגשמי: כשיש מצוקה כלכלית צריך להדק את החגורה ולחשב מסלול מחדש של סדרי עדיפויות. צריך להתייחס לתקופות קשות כאתגר, כמאחד, ולא ח"ו כמפריד. נסו לחשוב ביחד (נסו להיות יצירתיים) איך לחסוך בהוצאות ואיך אפשר להוסיף הכנסות. (להפוך תחביב להכנסה... לעבור דירה למקום זול יותר ולחסוך בהוצאות של שכר דירה... לוותר על רכב...) הכול לא פשוט, אבל זה קל יותר מאשר להזדקק לבריות ולסמוך על אחרים, או להיכנס למתח זוגי. התייעצו עם אנשים שאתם סומכים עליהם, קבלו עצות וישמו אותן. (לצד הרוחני סתייחס בע"ה בשבוע הבא).

בהצלחה רבה ושבת שלום, שושנה.

טלפון לשאלות, הרצאות וייעוץ 050/7434167

סיפור לשבת

מעשה שהיה

רבי מאיר אבוחצירה נערץ על בני הערים מידלט וארפוד שבמרוקו, בהן שימש רב. גדולתו בתורה וקדושתו היו לשם דבר עוד מנעוריו, וכולם העריצו את אישיותו המיוחדת של בנו-בכורו של רבי ישראל אבוחצירה, ה'בבא סאלי'.

ליצחק תורג'מן הייתה שאלה קשה שטרדה את מנוחתו, וגרמה לו לעשות מסע ארוך מהעיר מידלט - מקום מגוריו, לעיר ארפוד לביתו של רבי מאיר. הוא עמד נרגש מול דלת הבית עם שאלה אחת, אבל גורלית לחייו. התשובה שתתקבל תקבע את עתידו. הוא נשם עמוקות ונקש בדלת. דמותו המאירה של רבי מאיר מילאה את הפתח. השנה שנת תשכ"ב (1962). באותה עת התנהל במרוקו 'מבצע יכין', שבמהלכו הועלו ארצה כשמונים אלף יהודים. המבצע נערך בהסכם חשאי עם חסן מלך מרוקו, שנהנה מתשלום עבור כל יהודי שיצא מגבולות המדינה. ליצחק היה רצון עז להצטרף לגל העלייה לארץ הקודש, משאת נפשם של אבותיו ואבות אבותיו. אבל חששות רבים מילאו אותו לנוכח קשיי הקליטה והפרנסה הצפויים לו בארץ. הוא בעל משפחה ועל כתפיו מוטל עול פרנסתה. כיצד יסתדר בארץ ישראל? רבי מאיר קיבל אותו בחום, וביקש לשמוע את שאלתו. יצחק חלק עם ה'בבא מאיר' את התחבטויותיו. הוא תיאר את שאיפתו הגדולה לעלות לארץ הקודש, ואז שטח את שאלתו. "לצערך לא למדתי קרוא וכתוב. כאן, במרוקו, זה לא מפריע לי להתפרנס בכבוד. אבל בארץ ישראל כולם חכמים ומשכילים, ואיך אוכל להתפרנס שם בהעדר ידיעת קריאה וכתביה?", שאל. **רבי מאיר הרהר רגע, ואמר לו בחייד: "איך לך מה לחשוש. חז"ל אמרו שהקב"ה זן את כל העולם, מקרני ראמים עד ביצי כינים. וכי סבור אתה שהללו יודעים קרוא וכתוב? ובכל-זאת ה' דואג לקיומם. יהיה בסדר, ה' ידאג גם לך".** אך גם למשמע דברי העידוד לא נחה דעתו של יצחק. כשהבחין בכך רבי מאיר הוסיף ואמר: **"דע שאי-ידיעת קרוא וכתוב לא זו בלבד שלא תזיק לך בהשגת פרנסה בארץ ישראל, אלא היא עצמה תסייע לך בכך!".** לאמירה ברורה כל-כך לא יכול יצחק היה לצפות. ליבו התמלא אמונה שלמה בדברי הצדיק. הוא מיהר לשוב לביתו ובישר בשמחה לבני משפחתו כי ההחלטה נפלה – עולים לארץ ישראל. בחדווה ארזו את מיטלטליהם, נפרדו מהעיר מידלט, ויצאו לדרך. (כעבור כמה שנים עלה ארצה גם רבי מאיר עצמו).

עם בואה ארצה הופנתה המשפחה לקריית-אטא. יצחק הועסק בתחילה בחברת 'סולל בונה', אך העבודה הפיזית הייתה קשה לו והוא ביקש להחליפה בעבודה אחרת. לשם כך פנה יצחק ללשכת התעסוקה, והציג את עצמו ואת קורות חייו. כשנשאל על השכלתו, הוא הודיע "אינני יודע קרוא וכתוב". ומיד התחרט על כך, אך את הנעשה אין להשיב. בדרכו הביתה ייסר את עצמו על השטות שפלט. כמו פיו חיבל בסיכוייו להשיג עבודה מכובדת. אלא שאז נזכר בדברי רבי מאיר והתעודד. הוא חזק את עצמו באמונת צדיקים וקיווה לטוב. לא חלף זמן רב ויצחק קיבל הזמנה להתייצב במשרדי חברת רפא"ל (הרשות לפיתוח אמצעי לחימה). תחילה סבר שמישהו מתעתע בו. בכל-זאת החליט לבוא למשרדי החברה. הוא התבקש להמתין בחדר ההמתנה. עברה שעה ועוד שעה, ואיש לא קרא בשמו. השעות נקפו ויצחק כמעט סב על עקביו, אלא שאז ניגש אליו פקיד והזמינו להיכנס לחדרו. שעה ארוכה חקר אותו על קורות חייו, ולבסוף הודיע לו כי התקבל לעבודה בחברה. "אנחנו זקוקים לעובד מסור שיטפל בניירת הרבה שמצטברת במשרדים", אמר לו. "תפקידך יהיה לגרוס את הניירת הזאת, מפני שיש בה מידע סודי, שאסור שיתגלגל למקומות זרים". האיש הוסיף ואמר: "בזמן הממושך שהמתנת לפגישה עקבנו אחריו. על השולחן שלפניך הונחו בכוונה כתבי-עת מגוונים, בשפות שונות. רצינו לוודא שאכן אינך יודע לקרוא. נוכחנו שבמשך כל זמן ההמתנה הארוכה לא נפנית לעיתונים שלפניך." למעשה", חייד האיש, "היה רגע שבו נטלת עיתון כלשהו, ואולם החזקת אותו הפוך. זה היה הסימן המובהק בעבורנו כי אתה העובד שאנו מחפשים. אדם שיעשה את מלאכתו נאמנה, בלי שיפתה לקרוא את הכתוב במסמכים". שנים רבות עבד יצחק תורג'מן בחברת רפא"ל. גם לאחר הגיעו לגיל הפרישה ביקשו בחברה שימשיך בעבודתו. הוא פרנס את משפחתו בכבוד, ונפטר לפני כמה שנים, בהיותו בן 87. מכריו הכירו אותו כאיש תם וישר, ירא שמים, שידע על-פה את התפילות ופרקי תהילים רבים. בכל שנה, בכ' בטבת, נהג לערוך את ההילולא הגדולה לרבי יעקב אבוחצירה, שרבי מאיר היה נינו.

(סיפור אחיו של בעל המעשה, הרב יהודה תורג'מן מקריית-אטא)